

Mihule potoční. Foto Jan Matějů.

Mihule potoční v Karlovarském kraji. Co o ní víme nového?

Jan Matějů, AOPK ČR, Správa CHKO Slavkovský
les a krajské středisko Karlovy Vary

Přibližně před sedmi lety se na stránkách Arniky objevil příspěvek Jindřicha Horáčka o rozšíření mihule potoční ve vodách Karlovarského kraje. Díky ichtyologickému průzkumu některých vodních toků i díky náhodným nálezům jsou naše informace o výskytu tohoto zajímavého druhu kruhoustých zase o něco lepší. Ale ještě než se pustíme do výčtu „nových“ lokalit, sluší se mihuli potoční (*Lampetra planeri*) představit.

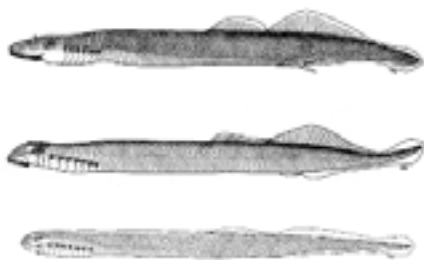
Mihule, jak by si mohl někdo myslet, nejsou ryby! Spolu se sliznatkami patří do skupiny „kruhoustých“. Jedná se o starobylou skupinu primitivních obratlovců bez čelistí a párových ploutví, známou již od svrchního kambria (přibližně 500 mil. let). Nejstarší kruhoustí měly tělo

kryté silnými pancíři, dnešní mihule i sliznatky mají hladké tělo hadovitého tvaru. V současné době je známo asi 50 druhů mihulí, které se vyskytují ve sladkých i mořských vodách mírného pásu severní i jižní polokoule. Všechny asi 80 druhů sliznatek je výlučně mořských.

Rozmnožování mihulí probíhá výhradně ve sladkých vodách, kde se vyvíjejí i jejich larvy, tzv. minohy, které zavrtnané v jemných náplavech filtrují potravu z vody. Hlavní součástí jejich potravy jsou drobné organismy, např. vířníci a hlístice, a úlomky organických látek – tzv. detrit. Obvykle po 3 až 5 letech dochází k metamorfóze larvy na dospělého jedince. Kromě některých tělesných znaků, vzniku ústního terče, zániku pokožky kryjící oči

a změny pigmentace, se mění i příjem potravy a chování dospělých jedinců. Některé mihule, jako například v ČR vyhynulé druhy mihule mořská a mihule říční, se v dospělosti živí paraziticky na rybách. Jiné, což je případ mihule potoční, potravu nepřijímají vůbec. Krátce po metamorfóze se vytírají a posléze hynou.

V České republice se mihule potoční vyskytuje v dobře prokysličených tocích středních poloh v povodí Labe a Odry. V povodí Moravy jsou její nálezy pouze výjimečné. Jedná se o významný bioindikační druh, který je citlivý na kvalitu vody a také na kvalitu vodního toku. Technické úpravy koryt vodních toků, výstavba jezů a také nedodržování minimálních zůstatkových průtoků u odběrů malých vodních elektráren připravili mihuli o řadu biotopů a proto byla zařazena na seznam zvláště chráněných – kriticky ohrožených druhů.

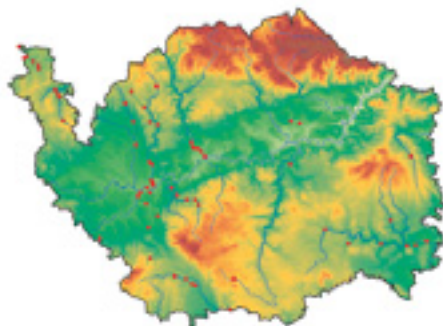

Již jsme si řekli co je mihule zač, jak a kde žije. Dosud však nevíme, jak její výskyt ve vodním toku zjistit, když ji nemůžeme ulovit na udici. V čisté vodě je možné dospělé mihule pozorovat přímo při tření. Tato šance je ale malá a časově značně omezená. Častěji v přírodě zastihneme minohy, které však zůstávají zahrabány v substrátu. Nejjednodušším používaným způsobem, jak zjistit jejich výskyt je, stejně jako u ryb, odlov slabým eklektickým proudem. Minohy ovlivněné elektrickým polem opustí substrát dna a je možné je odchytit do sítky. Touto metodou byla zjištěna většina údajů o výskytu mihule. Odlovené larvy byly samozřejmě vždy vráceny zpět na místo odlovu, aby se mohly ukryt v substrátu. Další možností je prosít sediment přes síto. Je to také efektivní, i když o něco pracnější metoda.

Ještě než se podíváme na výsledky, je nutné podotknout, že se nejedná o výsledky nějakého systematického mapování mihule potoční, ale o náhodné záznamy

výskytu zjištěné například v rámci ichtyologických průzkumů vodních toků nebo při mapování a monitoringu raka říčního.

V Karlovarském kraji byl již před sedmi lety zmíněn výskyt mihule potoční ve Velké Libavě, kde probíhá i pravidelný monitoring početností její populace. Potvrdil se i výskyt v povodí Kosího a Lipočtenského potoka. Z mapy je zřetelné, že mihule se dále vyskytuje zejména ve středně velkých tocích Ašska, Chebska a Sokolovska. Nejpočetnější populace byly zaznamenány v povodí Bílého Halštrova, Lubinky, Odry, Rokytnice, Svatavy, Libockého a Mohelenského potoka. Zajímavé je, že v toku Svatavy byl výskyt mihule v roce 2009 zjištěn přímo ve městě Sokolov. Na Karlovarsku je věrohodný výskyt mihule znám pouze z povodí Střely a Vitického potoka. V posledně jmenovaném mihule přežily i únik odpadů z prasečáku, které zde v červnu 2009 otrávily většinu ryb. Z toku Teplé existuje jen několik starších, dosud neověřených, záznamů. Údaje o výskytu v Krušných nebo Doupovských horách jsou značně pochybné. Místní rychle tekoucí, kamenité a v případě Doupovských hor i vysychavé toky nejsou pro mihuli příliš vhodné.

Naše znalosti o výskytu mihule se za posledních sedm let se značně zlepšily. Nově se podařilo získat informace o výskytu mihule potoční na téměř 70 profilech zmiňovaných toků. Otazníky však stále zůstávají například nad výskytem mihule potoční v Ohři, a právě jejím toku by měla být v budoucnu věnována větší pozornost. S postupným zlepšováním kvality povrchových vod totiž roste i potenciální možnost výskytu mihule v největším vodním toku regionu.